

GAZETA TRANSILVÂNIEI

ZIAR POLITIC NAȚIONAL.

REDAȚIA
ȘI ADMINISTRAȚIA
Str. Prundului Nr. 16

INSERATELE
se primesc la adminis-
trația. Prețul după tariful
și învoială.

Manuscrisele nu se in-
napoiată.

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 24 Cor.
Pe o jum. de an 12 „
Pe trei luni . . . 6 „

Pentru România și
străinătate:

Pe un an . . . 40 lei.
Pe o jum. de an 20 „

TELEFON Nr. 226.

40 ani de arhierie a Mitropolitului I. Meșianu. 1875—1915.

Aproape în același zi, când Venerabilul Metropolit al Blajului Dr. Victor Mihály de Apșa și-a serbat aniversarea a 40-a de la înălțarea sa la treapta mărită a Arhieriei în catedrala Sfintei Treimi din Blaj, s'au împlinit 40 ani și de la alegerea l. P. S. Sale Mitropolitului Ioan Meșianu de episcop al Aradului. În ziua de 3/15 Februarie a. c. s'au împlinit adevărat 40 ani de când sinodul electoral arădan a ales între altele însuși pe 43 voturi din 55 pe vicarul Ioan Meșianu episcop pentru văduvita dieceză a Aradului.

Din prilejul acestei aniversări, pe care înaltul Prelat al bisericii noastre gr. orientale a petrecut-o în singurătate și fără zgomot, un protopresbiter gr. or. român publică în ziarul »România» un articol elogios la adresa l. P. S. Sale, din care reținem următoarele părți:

... Fruntaș și conducător politic al Românilor din străvechiul cuib al lui Radu Negru Vodă din Țara Făgărașului; — deputat în conferința națională dela 1861 și în congresul național dela 1863; — bărbat de al cărui cuvânt se ținea cont și din partea factorilor dela guvernul transilvan de pe atunci, fiind un membru marcant al dietei provinciale din Cluj dela 1865; — iar pe terenul bisericesc: paroh și protopop neadormit în purtarea de grijă de păstoriții Săi; — membru marcant în acțiunile pentru desrobirea ierarhică și reorganizarea bisericească a provinciei noastre mitropolitane; consultat de multe ori direct, ori indirect, de către Marele Andreiu în acțiunile și preocupările de această natură; — o chibzuită fire, prin care s'a afirmat ca membru în toate corporațiunile bisericești restaurate și prin care a ajuns la distincția de a conduce primul congres național bisericesc electoral; — iată, în termeni lapidari, însușirile și vrednicile înaltului jubilat, înainte de ce să fi ajuns în legăturile spirituale ale diecezei Aradului.

Un bărbat cu un trecut de peste 2 decenii și de o notorietate atât de marcantă în viața bisericească, culturală și politică a Ardealului, nu putea să rămână necunoscut nici Românilor din părțile diecezei Aradului. Cu tot dreptul deci întruni Ioan Meșianu, protopopul de atunci al Branului, sim-

patiile și întreaga încredere a factorilor în drept din dieceza Aradului, cari la sinodul diecezan din 1874 îl aleseră Vicar episcopesc la Oradea mare, pentru ca la 3/15 Februarie al anului următor să-l ridice în scaunul de episcop diecezan.

Dieceza Aradului p'atunci era în niște condiții, cari nu satisfăceau pe deplin măsura așteptărilor celor ce țineau foarte mult să vadă roadele vieții constituționale bisericești de curând inactivate.

Opinia publică a diecezei Aradului, pe al cărei tron episcopesc stătuseră până la 1839 chiriarhi sărbi, cerea cu insistență un om vi-guros și pricepător, în aceeasă vreme și un bărbat probat, care să ducă cu pași mai rezezi dieceza spre mult dorita prosperare.

Prea Sfințitul de atunci Și-a și înțeles, nu numai chemarea, ci și situația specială.

În scurtul Său cuvânt prezidial dela primul sinod eparhial, pe care l-a condus la 1875, — evitând făgăduințele patetice, se mulțumește a remarca cele mai arzătoare trebuințe ale diecezei: reorganizarea institutului teologic și a preparandiei. Iar d'aci încolo dă curs liber energiei și priceperii pentru cauzele publice.

Deja la 1876 aduse preparandia, din surghiunul unor încăperi nepotrivite din partea de către Muraș a orașului, în localuri mai potrivite, în centrul orașului.

La anul 1877 înființează fondul proeșesc, care din buna sămânță a făpturii lui numără azi peste 1 1/2 milion.

Tot atunci înființează tipografia diecezană, care a evoluat în o instituție importantă pentru dieceză.

Pune la cale îmbunătățiri esențiale, covârșitoare față de trecut, în ce privește viața și organizarea institutului teologic și a preparandiei, pentru ca mai târziu să le așeze într'un pompos palat și să le atașeze și un alumneu preparandial.

Pe lângă interesele pur sufletesti, menajate prin atâtea pastorale și vizitațiuni canonice, a promovat foarte mult dezvoltarea școlii populare și înmulțirea școlilor sătești.

A sporit numărul fondurilor și fundațiunilor diecezane și a îmbunătățit administrarea lor, bine știind, că — pe lângă darul și ajutorul lui Dumnezeu, cari sunt în veac cu biserica lui Cristos — mai trebuie,

ca și mâna omului să-i fortifice situația externă prin întărirea existenței materiale.

Nu mă pot gândi să exhauriez, în fuga condeiului, nici pe departe vrednicile Părintelui fost episcop al diecezei Aradului. Ci mă restrâng să mai adaog, că vrednicile Sale s'au făcut cunoscute departe peste hotarele diecezei Sale de odinioară: Majestatea Sa monarhul L-a decorat, ca pe episcop, în două rânduri, iar biserica l-a ridicat la cea mai înaltă treaptă ce l-o putea oferi — tronul mitropolitan...

Împlinindu-se la 20 Aprilie v. c. patruzeci de ani de *faptică* arhierie a Exc. Sale, dintre cari 24 ani mănoși au fost petrecuți în mijlocul nostru, iar restul cu asemenea vrednicie în Scaunul de mitropolit, — așa cred, factorii chemați ai diecezei Aradului vor și afla vremea și forma cuviincioasă, pentru a da lui Dumnezeu ceace lui Dumnezeu i se cuvine din acest prilej, și pentru a exprima tot atunci gratitudinea și venerațiunea, pe cari dieceza le datorește fostului vrednic arhipăstor al său și actualul Cap văzut al provinciei mitropolitane.

I a mulți ani Stăpâne!

În dieceza Caransebeșului nu se fac alegeri sinodale. În Caransebeș s'a ținut Sâmbătă la 7 Februarie v. c. consistoriu plenar sub presidenția l. P. S. Sale Episcopului Dr. Miron E. Cristea. În vederea stărilor excepționale de astăzi, consistorul a hotărât, ca *alegerile deputaților pentru sinodul eparhial să fie amânate pe timpuri mai prielnice.*

Al doilea împrumut de război german. După cum se anunță din Berlin în săptămâna viitoare se va eda prospectul pentru semnarea noului împrumut de stat german. Cercurile financiare din capitala Germaniei prorocează un viitor și mai plin de izbândă pentru acest împrumut, ca și pentru cel dintâi. Încă din săptămâna trecută s'a pornit agitația pe toate terenurile pentru ca noul împrumut de război german să succeadă cât mai bine.

Războiul a luat astfel caracterul unui război staționar de șanțuri, unde nu mai era vorba de înaintări și retrageri de zeci de kilometri, ci de ocuparea sau evacuarea, unor tranșee și de-a unul teritor de abia 100—200 metri în lățime. Astfel au stat cele două armate față în față o larnă întreagă.

Abia în primăvara anului 1915 le-a succedat Francezilor pe lângă sfârșitul și pierderi uriașe să-i scoată pe Germani pas de pas de pe întreg teritoriul Franței.

Și când toată lumea se aștepta, că acum va urma și eliberarea Belgiei și eventual continuarea războiului pe teritor german, de-odată, ca din senin, a venit vestea, că s'a încheiat un armistițiu, și că în timpul cel mai scurt trimeșii tuturor statelor beligerante se vor întruni la Roma spre a încerca statorirea unor preliminări de pace.

Știm, că aceste tratative preliminare, peste așteptarea tuturor șepșicilor și pesimiștilor, au avut un rezultat îmbucurător. Pacea s'a încheiat pe baza unui »status quo», cu excepția părții locuite de francezi din Alsația-Lorena, care a fost cedată de bună voie Franței.

Conflictul chino-japonez.

Statele-Unite solicitate de-a interveni.

În conflagrațiunea actuală europeană se ivește un nou conflict, care, dacă va izbucni, poate să atragă în actualul vârtej săngeros nu numai state, cari până acuma au stat ca privitori la o parte, dar care poate avea urmări incalculabile pentru desfășurarea viitoare a evenimentelor internaționale.

Conflictul dintre Japonia și China, despre care am relatat zilele aceste, amenință să întindă războiul actual și asupra Aziei de răsărit. Tensiunea raporturilor chino-japoneze, urmată de mobilizarea parțială a flotei japoneze, prezintă atâtea material exploziv, încât dela amenințare până la izbucnirea războiului între aceste două state pare a fi un pas foarte mic.

Că în fața acestui război amenințator, Puterile interesate în Asia de răsărit și cu deosebire Anglia, Rusia și Statele-Unite nu vor sta impasibile e ușor de înțeles, au doar aceste Puteri atât de multe interese, ca să se opună estinderii influinței japoneze asupra Chinei.

În momentul când s'a aflat intrarea în acțiune a Japoniei, atât China cât și Statele Unite și-au pus cu surprindere, întrebarea: Ce vrea Japonia? S'a pus această întrebare cu atât mai mult cu cât Germania comunicase la Tokio, că escadra germană din Apele Orientului va primi ordinul de a se abține dela orice ostilitate, dacă Japonia va da asigurări de neutralitate. La această comunicare guvernul german n'a primit nici un răspuns.

Se știa de altă parte că tratatul anglo-japonez nu-l obliga să intre în acțiune, cașus foederis nefind în acel tratat.

Ce voia Japonia? Abia mai târziu, după izbucnirea războiului european, ziarul chinez al intereselor japoneze, »Asia Jihpaoc», a formulat la 2 Septembrie condițiile pentru intrarea în acțiune a Japoniei. Japonia ceruse Angliei: 1) Acordarea unui împrumut mai mare; 2) Dreptul de liberă imigrare a Japonezilor în Canada și Noua-Zeelandă și 3) Mână liberă pentru trupele ce le va aduce în China pentru paza republicei.

Acestea au fost cererile, accentuate de altfel în foarte multe rânduri în cursul ultimilor ani.

Nu mult după terminarea războiului

lui între China și Japonia la 1895 a început să se manifesteze la Japonezi tendința de a se pune în fruntea rasei galbene autonome spre a lupta împotriva invaziei ce o amenința din Vest, pe teren economic și politic. Încheierea tratatului comercial cu China la 1896 a dat ocazie Japoniei să-și asigure mari avantaje asupra comerțului chinez și să a înunda China cu o armată de comercianți japonezi. Mai târziu Japonezii au știut să se vâre în armată, în funcțiuni înalte ale administrației chineze. Spre a slăbi orice rezistență din partea Chinei și spre a o putea explcata mai în bună voie, au început să organizeze prin agenții lor o serie întreagă de revoluții și turburări interne. Revoluționarii Chinezi au găsit totdeauna un refugiu binevenit în Japonia. Astfel și-a creat Japonia un fel de tutorat asupra elementelor nemulțumit din China, cari mai târziu au reușit să pue stăpânire pe cârma țării, și azi Japonia a devenit atotputernică în China. La fiecare pas întâlniți consilieri speciali instructori, profesori etc. Japonezi, cari îndreaptă toată mașina socială și de stat a Chinei. Nu e nici o îndoială că Japonia și-a pus de scop să scoată pe toți consilierii Francezi, Englezi și Germani, cari se mai află pe lângă guvernul chinez, spre a-i înlocui cu oameni de-al săi. Se pare că Japonia crede că ar fi venit deja momentul realizării idealului »Asia pentru asiatici», bine înțeles sub conducerea și egida Japoniei. Acestei tendințe se vor opune însă nu numai popoarele europene și Statele-Unite, ci și China.

S'a vorbit mult la timpul său despre luarea în stăpânire a minelor dela Santung. Acum prin ocuparea Tsingtaului, Japonezii au pus mâna și pe calea ferată și minele cedate prin tratatul dela Kiauciau din 6 Martie 1898 Germanilor. Acuma Japonia pretinde aceste două întreprinderi particulare, nu după încheierea păcii, ci acum imediat și nu dela posesorii de drept, ci dela China. Bine înțeles, China nu are nici un drept să dispue de capitaluri particulare plasate în întreprinderi germano-chineze. Dar toate acestea nu se iau în considerare, căci Japonia vrea să se stabilească definitiv și cu îndărătnicia caracteristică rasei, pe pământ chinez.

O altă pretenție a Japoniei este de a se permite supușilor săi să poată cumpăra imobile și să poarte comerț în ori care parte a Chinei. Până acum străinii, de orice naționalitate, afară de misionari, nu aveau dreptul să se stabilească decât în așa numitele porturi

O călătorie aeriană în anul 1925.

— Urmare —

Verbea liniștit, curgător ca un profesor de pe catedră. Cu încetul însă începu a se încălzi. Se observa o scântelire tot mai vie a ochilor și o transfigurare oarecare a expresiei feței sale de obicei liniștite și senine. Tovarășul de drum cu tot neastâmpărul firii sale, îl asculta cu un vădit tribut de admirație față de superioritatea vorbitorului:

— Îți vei fi aducând aminte — continuă viitorul profesor de istorie politică — că din toate fazele marelui război European, nota cea mai simpatetică — întru cât poate fi vorba de-o notă simpatetică a unui război — a oferit-o marea măsurare dintre cele două mari și culte națiuni ale Europei: dintre Francezi și Germani.

Pe frontul acesta războiului s'a purtat dela început între marginile unui cavalerism, care a mers uneori până la mici fraternizări între ofițerii și chiar soldații francezi și germani în lungile lupte de tranșee.

Soldații germani au mers așa de

departe încât în scrisori energice au protestat împotriva batjocoririi soldaților francezi prin coloanele pressei germane, dându-le prioritații lor un atestat de vitejie, de disciplină și de stăruință.

În schimb Francezii au făcut totul, ca răniții și prizonierii germani să nu simță nici o lipsă și mai vărtos nici o înjosire.

Toate aceste fenomene la aparență mici și neluămte au învederat, că între aceste două mari națiuni, contrar strigătelor de revanșă de-o parte și-a sovinișmului național de-alta, alimentate amândouă în mod măestrit prin o presă puțin scrupuloasă, nu a existat acea ură de rasă, care o observăm și azi de pildă între Germani și Englezi. (Cea mai bună dovadă că frecările și antagonismul de rasă de cele mai multe ori își dau sorgintea în rivalități economice).

Îți este cunoscut mai departe, că după ofensiva furtunoasă a germanilor din vara și toamna anului 1914, și-a luat începutul contra ofensiva francezilor sub conducerea generalului Joffre. Respingiți peste Marna, Germanii și-au luptat frontul până la mare, și-au săpat nenumerabile tranșee fortificate și-au întărituri de tot soiul.

Toate aceste fapte, la cari s'au adăugat unele știri colportate prin presă în decursul tratatelor de pace, despre o ultimă armonie și chiar cooperare a diplomației franceze cu cea germană, austro-ungară și italiană mai ales în chestia Dardanelor, m'au pus pe gânduri. Simțeam că toate acestea nu s'au întâmplat numai așa netam-nesam. Nici considerații sentimentale nu au fost dăătoare de ton. În sferele înalte ale diplomației astfel de resoane nu prea au valoare.

Îți poți închipui bucuria mea, când prin un noroc deosebit zm putut să arunc o privire în niște acte diplomatice, închise cu șapte lacate. Studiul acestor acte m-au întărit în presupunerile mele, că între Franța și Germania a trebuit să intervie un acord tăcut, care apoi a influențat și contrains celelalte state să încheie pacea în felul cum s'a încheiat.

Am aflat, că deja în primăvara anului 1915 în toată celor mai crâncene lupte s'au început niște tratative, ținute în cel mai mare secret între reprezentanții Germaniei și Franței.

Aceste tratative au dus în timpul cel mai scurt la un perfect acord între aceste două națiuni. Va fi jucat

un rol oarecare și atmosfera de simpatie ce s'a încuibat cu încetul în opinia publică atât din Germania cât și în Franța.

Se pare că s'a lăsat asupra lor un fel de inspirație d-zăescă, care le-a descoperit înalta chemare, ce o au aceste două națiuni, cari se întregesc una pe alta, de-a merge pe viitor mână în mână în fruntea civilizațiunii europene. Uitând toate luptele și răvile ce și le-au pricinuit în trecut, au scos cu un gest măreț spiniu acela care l-a învrșunat pe unii împotriva altora. Spiniu acesta dela 1870 înceace s'a chemat chestia Alsația-Lorena.

Se spune, cu drept cuvânt, că și în societatea omenească se întâmplă toate după anumite legi de fier. Că natura și providența în urmărirea scopurilor sale nu se lasă oprită în loc de piedecile ce le pun în cale oamenii mici și chiar națiunile, pe un moment uitate de sine și de înalta lor chemare.

Nicăiri nu se învederează mai bine acest adevăr, decât în împăcarea aproape miraculoasă dintre Francezi și Germani. Numai azi după zece ani, când putem să cântărim în toată înălțea și ci obiectivitatea istoricului urmările binefăcătoare ale acestei îm-

